

HALLITUKSEN KERTOMUS TOIMINNASTA 2017

Kehittämiskeskus Opinkirjo



SISÄLLYS	
Opinkirjon arvot ja toimintaperiaatteet	2
Opinkirjon toiminnan painopisteet 2010–2020	3
PALVELUT JA HANKKEET	4
OPINKIRJO 70-VUOTTA	4
LAPSEN HYVÄ PÄIVÄ.....	4
HYMYÄ PEDAGOGISIIN YHTEISÖIHIN	6
TULEVAISUUSTAKOMO	7
RAITARITARIT - RÄNDERNAS RIDDARE	8
OSALLISUUDEN AIRUEET	9
PERUSKOULUN OPPILASKUNTATOIMINNAN TUKEMINEN	9
NUORTEN PARLAMENTTI	11
KOULU MAAILMAA MUUTTAMASSA –OPETTAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSHANKKEEN MODUULIN KEHITTÄMINEN	13
TARINOITA SOLIDAARISUUDESTA – TOIMINTA-ALUEEN LAAJENTAMINEN 2017-2018	14
VLOGGAAJAKERHOTOIMINNAN ALOITTAMINEN JA KEHITTÄMINEN I (2017-2018)	15
OSALLISUUDEN VAHVISTAJAT -VERKOSTO.....	16
POTENTIAALIT ESIIN.....	17
HYVÄ TOVERUUS HYMY-TOIMINTA.....	17
TUKOKE-TOIMINTA.....	18
YRITYS HYVÄ -KILPAILU.....	20
POPUP-KOULU / POPUP SCHOOL.....	22
OPETTAJANKOULUTUS.....	24
MOKKI: Muotoilulla monialaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä (2017-2018)	24
IHMISOIKEUDET HALTUUN! (2017-2018).....	26
MOKKI 1: Matka palvelumuotoiluun – opas opettajalle	27
MOKKI 2: Tervetuloa matkalle kaupunkiin! – opas opettajalle	28
MOKKI 3: 6XE - tuotemuotoilua! – opas opettajalle.....	29
TOIMISTO JA HALLINTO.....	31
Jäsenjärjestöt	31
Yhdistyksen työryhmät	31
Vuosikokous ja hallitus.....	31
Arkisto	31
Henkilöstöohjelman toteutussuunnitelma	32
TOIMINTASUUNNITELMASSA MAINITUT LYHENTEET	33

KOULUN RAJAPINNOILLA

Opinkirjon hallituksen kertomus toiminnasta 2017

Olemme lasten ja nuorten hyvinvointia ja kasvua monipuolisesti tukeva järjestö. Kehitämme nuoria osallistavaa toimintaa yhdessä heidän kanssaan. Järjestämme koulutuksia ja tuotamme laadukkaita oppimateriaaleja koulunuorisotyöhön ja opetussuunnitelmien toteuttamiseen.

Opinkirjon arvot ja toimintaperiaatteet

Me opinkirjolaiset toimimme yhdessä, avoimesti ja rehellisesti, humanisti ja oikeudenmukaisesti, ympäristöä kunnioittaen.

Osallisuuden kokemus on hyvinvoinnin perusta.

Noudatamme seuraavia toimintaperiaatteita:

- verkostoituminen ja yhteistyö; osaamisen jakaminen ja uuden oppiminen
- yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallisuuden kehittymistä tukevien menetelmien ja työtapojen käyttäminen ja kehittäminen
- monialaisuus ja moninaisuus; otetaan huomioon oppimisen kulttuurisesti moninaiset kontekstit ja erilaiset ympäristöt
- yhdenvertaisuus ja tasa-arvo; Opinkirjon työn tulokset ovat vaikuttavia, kenen tahansa ulottuvilla ja hyödynnettävissä kaikkialla Suomessa tasa-arvon periaatetta kunnioittaen
- kansainvälinen ulottuvuus; palvelujen kehittämisessä huomataan myös muualla tehty kehitystyö; kansainvälisyys liikuu luontevaksi osaksi palveluja; Opinkirjon tutkimusjulkaisut ja osa palveluista soveltuvat kansainväliseen kasvatukseen ja koulutuksen kehittämiseen.
- vastuu ympäristöstä ja tulevaisuuteen vaikuttavista ratkaisuista
- Opinkirjon erityisosaaminen on pedagogiassa, jota soveltamalla lapsen ja nuoren hyvinvointia tukevat kompetenssit, kuten luovuus ja innovatiivisuus, kriittinen ajattelu ja päättely vahvistuvat
- nuoret ovat mukana kaikkien hankkeiden ja palvelujen sisällön suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Keskitymme seuraaviin teemoihin:

OPPIMAAN OPPIMINEN

Oppimaan oppiminen tarkoittaa osaamista, joka ohjaa uuden oppimiseen. Oppimaan oppiminen on keskeinen osa pitkäjänteisen harrastuneisuuden syntymisessä. Kyse on innostuksen ja ilon säilyttämisestä oppimista kohtaan haasteita kohdatessa, omien oppimistyylien tunnistamisesta ja kehittamisestä ja uskosta omiin oppimiskykyihin. Oppimisella ymmärretään tietojen, taitojen, valmiuksien ja arvojen omaksumista kaikissa ympäristöissä, joissa nuori elää ja on.

AVOIN OPPIVA YHTEISÖ

Oppiminen tapahtuu avoimessa ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa, johon osallistuvat kaikki oppivan yhteisön osalliset. Se on huokoinen ja hengittävä, ja jakaa osaamistaan.

YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISUUS

Osallisuus tarkoittaa kuulumista ja osallistumista kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaiseen maailmaan sen eri yhteisöissä aktiivisena ja vastuullisena vaikuttajana, suunnittelijana, toteuttajana ja arvioijana.

Opinkirjon toiminnan painopisteet 2010–2020

1. **Jokaisella nuorella on oikeus harrastuksiin.** Jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus kehittyä omien taipumustensa ja mielenkiintojensa mukaan. Kerhotoiminta koulussa on tässä keskeisessä roolissa.
2. **Valmiudet tulevaan.** Nuori tarvitsee epävarman tulevaisuuden ja muuttuvan maailman kohtaamiseen laaja-alaisia valmiuksia: luovan ongelmanratkaisun, ajattelun, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen ja yhteistyön taidot. Hän tarvitsee motivaation, valmiudet yhteiskunnalliseen ajatteluun ja toimintaan sekä kestäväen kehityksen edistämiseen; eettinen ajattelu ja toimintakyky, tiedot työelämästä ja yrittäjyydestä. Kaikki nämä auttavat nuorta kehittymään resilientiksi tulevaisuuden kansalaiseksi.
3. **Osallisuus.** Opinkirjo edistää lasten ja nuorten hyvinvointia kehittämällä ja monipuolistamalla osallisuutta tukevia toimintatapoja ja työmuotoja.

Opinkirjo muodostuu sitoutuneista jäsenjärjestöistä ja osaavista asiantuntijoista, jotka kartuttavat ja jakavat yhteistä osaamisvarantoaan työyhteisössään ja verkostoissaan.

PALVELUT JA HANKKEET

OPINKIRJO 70-VUOTTA

PALVELU/HANKE	LAPSEN HYVÄ PÄIVÄ
Kuvaus	Lapsen hyvä päivä on lasten ja nuorten parissa toimivien tahojen vaikuttamiseen tähtäävää työtä, jossa kiinnitetään huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin etenkin koulussa ja harrastuksissa.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Saada aamu- ja iltapäivätoiminta käytännössä myös 2.-luokkalaisten ulottuville. • Saada tosiasiallisesti kaikille 3.–9.-luokkalaisille harrastuksia koulun kerhoissa ja kerhoissa koulun yhteydessä.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Vuoden 2017 aikana kaksi epävirallista työryhmää työskenteli lasten ja nuorten harrastustoiminnan kysymyksissä: Kirkkohallituksen hallinnoimassa ryhmässä keskusteltiin etenkin toimista, joilla aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä eri tarhojen toteuttaman kerhotoiminnan tavoitettavuutta voitaisiin parantaa. Olympiakomitean työryhmässä etsittiin vaikuttamisfoorumia ja malleja järjestöjen yhteistyölle. • Osallistuttiin pääministeri Juha Sipilän hallituksen luoman Harrastustakuu-työryhmän taustatyöhön sekä lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden parantamiseen tähtäävän kärkihankkeen asiantuntijaryhmään. • Annettiin pyydettyä lausuntona kommentti Harrastustakuu-kärkihankkeelle harrastustoiminnan makro- ja mikrotason esteistä, ja ongelmien korjausehdotuksia. • Osallistuttiin osapuolena Opetus- ja kulttuuriministeriön tarjouskilpailuun lasten ja nuorten harrastustoiminnan arvioinnista. • Työskenneltiin Saunalahden ja Puistolän peruskouluissa arjen tason kokemusten kartoittamiseksi. • Tuotettiin julkaisu Meidän jengi: Tapausraportti Hirvilän perusopetuspalveluille. Kokemuksia peruskoulun toimintakulttuurin kehittämisestä (kirj. Tommi Hoikkala ja Jyrki Laine) • Järjestettiin paneelikeskustelu Peruskoulu: Oppimistehtaasta oppivaksi yhteisöksi. Keskustelun tavoitteena oli kiinnittää huomio lasten ja nuorten hyvinvointiin koulussa, koulupäivän kokonaisuuteen ja koulun toimintakulttuurin kehittämiseen. Keskustelijoina olivat Tuomo Puumala (pj, eduskunnan sivistysvaliokunta), Olli-Pekka Heinonen (pääjohtaja, Opetushallitus), Olli Luukkainen (puheenjohtaja, OAJ), Hanna Sarakorpi (Saunalahden yhtenäiskoulu), Georg Henrik Wrede (johtaja, OKM) ja Lassi Kilponen (opetus- ja sivistysjohtaja, Lahden kaupunki). Kommentaattoreina olivat Tuomas Kurttila (lapsiasiavaltuutettu, STM), Ulla Nord (toimitusjohtaja, Me-säätiö) ja Tommi Hoikkala (tutkimusprofessori, Nuorisotutkimussäätiö). Paneeli on katseltavissa osoitteessa https://www.youtube.com/watch?v=ghXOXxBnBYE • Tuotiin näkyväksi lasten ja nuorten harrastuksissaan saamaa osaamista kouluissa popupkoulu.fi-konseptin kautta.

Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan tavoitteena oli tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, luoda tapoja ja keinoja nuorten oman osallisuuden lisäämiseksi harrastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, edistää nuorten tasa-arvoista ja yhdenvertaista pääsyä harrastuksiin tukemalla erityisesti kouluissa tapahtuvaa harrastustoimintaa, ja tukea siten heidän kasvuolojaan. • Harrastusten kautta haluttiin vahvistaa monialaista yhteistyötä sektorirajat ylittävällä ammattilaisten työllä sekä tuottaa nuorille sellaisia harrastuspalveluita, joiden kautta terveet elämäntavat ja elämänhallinnan taidot vahvistuisivat. • Lapsia ja nuoria osallistui harrastustoiminnan messuihin tai oman osaamisensa jakamisen vertaisoppimistapahtumiin yhteensä 75 636 henkilöä (27.11.2017).
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsille ja nuorille toteutettiin kysely, millaisia harrastuksia he haluaisivat. • Koulujen tasolle tuotettiin malleja, jolla nuoret voivat itse osallistua alueensa harrastustarjottimen laadintaan.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Viestintä tapahtui asiantuntijaverkoston sisällä ja viranomaisverkostoissa. • Sähköpostiviestinnän kohteena oli 250 asiantuntijaa. • Paneelitalaisuuteen osallistui 60 henkilöä ja verkossa sitä seurasi 90 henkilöä. • Sosiaalisen median kautta tavoitettiin 15 000 henkilöä. • Opettaja-lehden kautta 173 000 henkilöä (lähde OAJ).
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Opinkirjon paneelikeskustelu koettiin tärkeäksi, ja kaikki pyydetty keskustelijat saatiin paikalle. Tämä kuvaa asian ja toiminnan merkittävyyttä, jolle saatiin lisää painoarvoa. • Tommi Hoikkalan ja Jyrki Laineen raportin pohjalta saatiin merkittävää uutta keskustelua koulun kehittämisen teemoista myös ulkopuolisissa blogi-sarjoissa.
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Teeman parissa on työskennellyt kaksi vapaaehtoisesti kokoontunutta verkostotyöryhmää, joihin on kuulunut noin 40 henkilöä. Jaoimme ryhmissä oman tietomme ja kehitimme yhdessä asiaa.</p>
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>MRJ, MaK, Kirkkohallitus, Nuori kirkko, OPH, OKM, lapsiasiavaltuutettu, muut järjestöt ja asiantuntijat</p>

PALVELU/HANKE	HYMYÄ PEDAGOGISIIN YHTEISÖIHIN
Kuvaus	Hanke ulottaa Hyvän toveruuden kilvan työyhteisöjen keskinäiseksi työhyvinvointia edistäväksi toiminnaksi.
Tavoitteet	Tavoitteena on erityisesti kehittää koulujen työyhteisöjä kannustavammiksi ja yhteisöllisemmiksi työyhteisöiksi, joissa voidaan huomioida kollegoja myös positiivisesti.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Työterveyslaitoksen kanssa luotiin työhyvinvointitutkimuksiin perustuvat kriteerit, joiden tiedettiin vaikuttavan työpaikkojen hyvän ilmapiirin taustalla. • Kriteerejä ja ohjeita prosessin toteuttamiseksi pilotoitiin neljässä eri kohteessa (yksityinen yritys ja kolme koulu yhteisöä). • Järjestettiin työpaja KEOS2017-tapahtumassa, jossa opettajien kanssa yhdessä keskusteltiin siitä, millä tavoin palautetta pitäisi antaa opettajayhteisössä, jotta se koettaisiin positiivisena ja kannustavana. • Tuotettiin graafinen ilme ja markkinointiesite, konseptoituihin pakkausmateriaalit.
Nuorisolain arvopohja	Vaikka hanke kohdistuu työyhteisöihin, sen tarkoitus on muuttaa ja kehittää kouluja avoimemmiksi, yhteisöllisemmiksi ja kannustavammiksi yhteisöiksi tavalla, joka heijastuu myös koulujen oppilaisiin, lapsiin ja nuoriin. Huoli ja rangaistuspuheen tilalle halutaan kannustusta ja positiivista henkeä. Näin lisätään nuorten osallisuutta kouluissa, rohkaistaan opettajia antamaan vastuuta ja nuoria toimimaan saamansa luottamuksen arvoisesti. Näin nuorten kasvuolosuhteet ja kokemus hyvinvointi myös paranevat.
Nuorten osallistamisen tapa	Prosessissa suunniteltiin, että nuoret voisivat osallistua opettajien äänestykseen. Toistaiseksi kohderyhmä kuitenkin koki, että koulu ei ole vielä kypsä siihen, että oppilaat arvioisivat opettajia kyseisten kriteerien kautta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • KEOS2017-messut • suoramarkkinointi kouluille ja oppilaitoksille, myös ammatillisille
Arviointi	Työyhteisöissä toteutettiin arviointikysely, jonka lisäksi johtajia haastateltiin. Kuulemiskierroksien ja pilottien kautta selvisi, että opettajat tarvitsisivat tätäkin helpompia ja kevyempiä tapoja kannustuksen antamiseen; Hymyn pelättiin nostavan saajansa "tikun nokkaan" ja jopa kiusaamisen kohteeksi.
Vapaaehtoiset toimijat	Vapaaehtoisina hankkeen pilotteihin osallistui 500 henkilöä kuudesta työyhteisöstä. He saivat kirjalliset sähköiset toimintaohjeet. Lisäksi he osallistuivat puhelin- tai Skype-neuvontaan. Palaute kerättiin yksiköissä koko henkilöstöltä. Tulokset koottiin puhelinhaastatteluissa.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Työterveyslaitos, Elli ja Aleks Rintala, OAJ

PALVELU/HANKE	TULEVAISUUSTAKOMO
Kuvaus	Tulevaisuustakomo takoo visiota oppimisen, koulunuorisotyön sekä järjestöjen ja koulun hedelmällisestä työstä tulevaisuudessa Opinkirjon 70-vuotisen historian kautta.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Luoda katsaus Opinkirjon tekemään vuosikymmenten työhön. • Saada jäsenten ääni kuuluviin Opinkirjon taustalta. • Suunnata toimintaa tulevaan ja unelmoida tavoitteista.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Uudistettiin järjestön visio ja strategia Korpilammella käydyin laajan keskustelutilaisuuden pohjalta. • Julkaistiin kuukausittain Opinkirjon jäsenjärjestöjen kirjoituksia Opinkirjon blogissa. Näissä kirjoituksissa jäsenet toivat esiin syitä jäsenyyteensä ja yhdessä tehdyn työn merkityksiä nyt ja tulevaisuudessa. • Järjestettiin kutsuvierastilaisuus 28.11.2017 Unioninkadun Juhlahuoneistoissa. Tilaisuuden tavoitteena oli punoa yhteen Opinkirjon visio ja strategia koulun uudistamisen haasteisiin. Tämä toteutettiin julkaisemalla strategia-asiakirja, Tommi Hoikkalan ja Jyrki Laineen pamfletti Meidän jengi, joka kertoo kokemuksia koulun toimintakulttuurin kehittämisyrittämisistä sekä järjestämällä juhlapaneeli Peruskoulu: oppimistehtaasta oppivaksi yhteisöksi.
Nuorisolain arvopohja	<p>Tulevaisuustyön keskeiseksi lähtökohdaksi tuli avoimien ja osallistavien yhteisöjen rakentaminen, jotka toimivat jäsentensä osaamisesta, motivaatioista ja yhteistyöstä käsin ilman segregoivia tekijöitä. On välttämätöntä, että myös aikuiset osaavat ja pystyvät toimimaan oppivissa yhteisöissä ilman hierarkioita, jotta nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet tulisivat arkitodellisuudeksi. Visiossaan 2023 Opinkirjo asemoituu tämän työn keskeiseksi dynamoksi.</p> <p>Opinkirjo tukee yhteisöllisyyttä, nuorten kasvua ja kehitystä, onnelliseen elämään tarvittavien tietojen ja taitojen omaksumista tukemalla nuoria itseään, mutta myös heidän kasvattajiaan ja muita aikuisia. Painopisteinä ovat toimiminen kansalaisyhteiskunnassa ja harrastuksissa yhdenvertaisesti.</p> <p>Lapsi ja nuori on aina työmme keskiössä. Työmme keskeisin sisältö on yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallisuuden kehittymistä tukevien menetelmien ja mallien kehittäminen yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Jaamme osaamistamme ja olemme alltiita oppimaan uutta, arvostamme verkostoja ja teemme niissä avointa yhteistyötä. Palvelumme ovat käytettävissä ja saatavissa kaikkialla Suomessa.</p>
Nuorten osallistamisen tapa	Strategiaprosessissa ja tulevaisuuden ennakoinnissa on käytetty hyödyksi lasten ja nuorten elinoloihin ja osallisuuteen liittyviä tutkimuksia ja Opinkirjon omia hankkeita, joissa nuoret ovat olleet mukana. Opinkirjon nuoria osallistui myös Korpilammen visiopäivään ja kehittämistyöhön.

Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Blogitekstit julkaistiin Opinkirjon blogissa, joka jaettiin Opinkirjon FB-sivun ja muiden opetusalan FB-ryhmien sekä Twitterin kautta laajalle yleisölle. Estimoitu volyymi käytetyissä foorumeissa noin 40 000 katselua per julkaisu. • Perustettiin Make the Future Opinkirjo –FB ryhmä (suljettu) jäsenjärjestöjen, näiden työntekijöiden ja Opinkirjon tulevaisuustyölle. Ryhmässä on 12 jäsentä.
Arviointi	Blogitekstejä julkaistiin 14 ja kehittämistoimintaan osallistui 100 henkilöä.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, muu henkilöstö, hallitus, jäsenjärjestöt, muut kutsutut henkilöt ja tahot

PALVELU/HANKE	RAITARITARIT - RÄNDERNAS RIDDARE
Kuvaus	Raitaritarit on liikenneturvallisuustempaus koulujen alkaessa koulujen sijainnin näkyvyyden lisäämiseksi sekä pedagoginen kokonaisuus, jonka avulla käsitellään positiivisesti ja voimaannuttavasti liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjota paikallisyhteisöille ja vanhemmille rakentava ja positiivinen tapa osallistua koululaisten liikenneturvallisuuden edistämiseen. • Voimaannuttaa lapsia ja nuoria fyysisen ympäristönsä turvallisuuden hallitsemiseen positiivisella tavalla.
Toimenpiteet	Vuonna 2017 ei toteutettu Raitaritareita, koska yhteistyökumppaniksi ajateltu SM-liiga ei kyennyt ymmärtämään koulujen kanssa yhteistyössä tehtävän hankkeen aikatauluvaatimuksia. Vaikka tempausta ei järjestetty, jossain päin Helsinkiä vanhemmat ja koulut toteuttivat tempausta omaehtoisesti ja esim. kampanjan FB-sivu oli aktiivinen vapaaehtoisten toimesta.
Nuorisolain arvopohja	Tempaus osallisti vanhempia ja muita vapaaehtoisia turvallisen kasvu-ympäristön turvaamiseen.
Viestintä ja markkinointi	Hanketta ei markkinoitu tai viestitty, mutta FB-sivu Raitaritarit / Rändernas Riddare oli toiminnassa.
Vapaaehtoiset toimijat	Vapaaehtoisia oli Helsingin alueella viidellä koululla, noin 35 henkilöä.

OSALLISUUDEN AIRUEET

PALVELU/HANKE	PERUSKOULUN OPPILASKUNTATOIMINNAN TUKEMINEN
Kuvaus	Peruskoulun oppilaskuntatoiminnan kehittämistä tuetaan koulutuksilla, tuottamalla materiaalia, mahdollistamalla oppilaskuntien ja toiminnan ohjaajien verkostoitumisen ja ylläpitämällä omaoppilaskunta.fi -sivustoa. Toiminnassa hyödynnetään eri sosiaalisen median kanavia ja digitaalisuutta.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea peruskoulun oppilaiden demokraattista osallisuutta. • Kehittää oppilaskuntatoimintaa perusopetuslain kirjausten ja hengen mukaiseksi. • Tukea ohjaavien opettajien tehtävää. • Tuottaa osallisuuden ja oppilaskuntatoiminnan malleja, menetelmiä ja käytäntöjä. • Lasten paikallisen osallisuuden tukeminen perustuu teorian ja käytännön vuoropuheluun.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Ylläpidettiin omaoppilaskunta.fi-tukipalvelua ohjaavien opettajien käyttöön. • Tuotettiin materiaali (Kaikkien kouluyhteisö -video ja siihen liittyvä materiaali) oppilaiden kouluttamiseen oppilaskuntatoimintaan. • Tiivistettiin yhteistyötä Allianssin kanssa avaamalla Innostunut oppilaskunta –koulutuskokonaisuus Allianssin tilauskoulutuksiin. Koulutuskokonaisuuksia tilattiin vuoden aikana Allianssista muutama. • Ylläpidettiin ja aktivoitiin Oppilaskunnat ja osallisuus -ryhmää Facebookissa. Ryhmän jäsenten määrä (noin 450) lähes kolminkertaistui vuonna 2017. • Ylläpidettiin sivuston materiaaleja. • Tuotettiin uutta materiaalia. FB-ryhmässä esitetyn toiveen mukaisesti koottiin yhdessä ryhmän kanssa ohjeita hallituksen äänestämiseksi. • Vastattiin sivuston teknisestä toiminnasta Opinkirjon ja SLL:n välisen sopimuksen mukaisesti. • Osallistuttiin kehittämistoimintaan Koulutuksen tutkimuslaitoksen Kansalais- ja demokratiatiimissä. • Toteutettiin oppilastyöpajoja oppilaskuntatoimintaan ja demokratiakasvatukseen liittyen (Rovaniemi, Hämeenlinna, Helsinki). • Toteutettiin Veso-koulutus yhdessä Espoon oppilaskuntatoiminnan kehittäjäopettajan kanssa uusille oppilaskuntatoiminnan ohjaaville opettajille. • Kokeiltiin verkossa tapahtuvaa koulutusta yhdessä Allianssin kanssa.

Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisestä tuettiin kouluttamalla ohjaajia. Lasten ja nuorten toimintaedellytyksiä tuettiin pilotoimalla työpajatyöskentelyä. • Oppilaiden kouluyhteisössä kokemaa yhteisöllisyyttä tuettiin kehittämällä ja kokeilemalla työpajatoimintaa, joka ottaa mukaan kaikki koulun oppilaat. • Oppilaskuntatoimintaa on kehitetty monialaisessa yhteistyössä, jossa on hyödynnetty ohjaajien "parviälyä" FB-ryhmässä toteuttamalla kyselyitä kehittämistä edellyttävistä kohteista. • Monialaista yhteistyötä on toteutettu järjestöjen välisenä yhteistyönä, kun kehittämiseen on osallistunut neljän eri järjestön toimijoita.
Nuorten osallistamisen tapa	<p>Ohjaajakoulutukset ovat rakentuneet lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen korostamiselle tuomalla esiin esimerkiksi osallisuuden ja vaikuttamisen eri ulottuvuuksia (suunnitteluosallisuus, tieto-osallisuus, päätöksenteko- ja arviointiosallisuus).</p>
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Educa 2017 -messut • Facebook ryhmässä on 468 jäsentä. • Sähköisiä listoja käytettiin tiedottamaan julkaistuista koulutuskokonaisuuksista. Allianssi tiedotti omia kanaviaan pitkin Innostunut oppilaskunta –koulutuksen tilausmahdollisuudesta. • Alueellinen viestintä toteutettiin Opinkirjon aluekoordinaattoreiden työn osana.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Itsearviointi (sivuston toimivuus, ajankohtaisuus, yhteistyön laajuus ja toimivuus eri tahojen kanssa). Itsearviointia toteutettiin vuoden aikana kahteen kertaan, kun sivuston kehittämistarpeita arviointiin yhdessä Allianssin ja Suomen lukiolaisten liiton kanssa. Todettiin sivuston latausmäärien ja FB-ryhmän aktiivisuuden olevan hyviä ja näistä päätelleen tukitoiminnan olevan tarpeellista. • Materiaalit ovat ajantasaisia ja linkit toimivia. • Sivustolla on noin 5 500 yksittäistä käyttäjää.
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Vapaaehtoisia toimijoita ovat FB-ryhmän jäsenet. Jäsenet nostavat esiin keskustelua ja tarjoavat vertaistukea toisilleen.</p>
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	<p>TK, yhteistyö SLL, Allianssi, MLL, aluekoordinaattorit</p>

PALVELU/HANKE	NUORTEN PARLAMENTTI
Kuvaus	Peruskoulun päättöluokkien oppilaille tarkoitettu toimintamuoto toteuttaa demokratiakasvatusta nuorten lähtökohdista käsin. Ruohonjuuritasolla toiminta on pääosin vapaaehtoista kerhotoimintaa, mutta toimintaa voi toteuttaa myös muissa nuorten osallisuusryhmissä.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolistaa koulun kerhotoimintaa osaksi demokratiakasvatusta. • Tukea nuorten osallistumista ja osallisuutta. • Edistää nuorten kiinnostusta yhteiskunnalliseen toimintaan, erityisesti eduskuntaan. • Kehittää toimintoja nuorten kuulluksi tulemisen ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi. • Tarjota lainsäätäjille mahdollisuus kuulla nuoria.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutettiin kolme Nuorten parlamentin kerholaistilaisuutta. Yhteensä tilaisuuksiin osallistui 108 nuorta. • Suomi 100 -juhlavuoden status kerholaistilaisuudelle saatiin eduskunnan kautta. • Nuva ry:n kanssa syvennettiin yhteistyötä kevään kerholaistilaisuuden osalta, kun nuoret olivat fasilitaattoreita. • Aloitettiin yhden kerhon kanssa pilottihanke, joka muotoutui valiokuntasimulaatioaineiston tuottamiseksi. • Huomioitiin nuorten yhdenvertaisuus päästä mukaan toimintaan. • Innostettiin kerhoja kutsumaan kansanedustajia kerhovieraiksi. Tehtiin yhteistyötä veteraanikansanedustajien ryhmän kanssa ja ohjattiin heitä kouluihin. • Tuettiin toimittajaoppilaita laatimaan artikkeleita eri tiedotusvälineisiin. • Kehitettiin kerholaisten aktivointia kerholaistilaisuuksien ja julkaistun materiaalin avulla. • Toteutettiin seitsemän koulun kanssa työpajakokonaisuus, jossa pilotoitiin oppilaiden osallistumista opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Työstä toimitettiin esite, joka julkaistaan vuonna 2018. • Valmisteltiin vuoden 2018 istuntoa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Kerholaistilaisuudet tukivat nuorten yhteiskunnallista osallisuutta. Yhdessä tilaisuudessa oli mukana OKM:n ja OM:n virkamiehiä asiantuntijoina keskustelemassa demokratiakasvatuksen toteuttamistavoista. Yhdessä tilaisuudessa haastettiin nuoria pohtimaan laaja-alaisesti asioita, joihin he haluavat vaikuttaa myös tulevaisuudessa ja yhdessä työstettiin ideoita uuden opetussuunnitelman mukaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseksi. • Kansalaisyhteiskunnassa toimimisen tukemista toteutettiin kerholaistilaisuudessa, jossa yhtenä teemana oli sananvapaus ja sen tila maailmassa ja Suomessa. • Yhdenvertaisuutta tuettiin kustantamalla osallistujien matkakuluja. Nuorten parlamentin istunto suunnitellaan esteettömäksi.

Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret osallistuivat kehittämisworkshopiin (=kerholaistilaisuus). • Nuoret osallistuivat kerhojen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. • Nuoret osallistuivat materiaalien tuottamiseen. • Nuoret osallistuivat esitteen tuottamiseen itseohjautuvissa ryhmissä.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Facebook ryhmässä on rekrytoitu, jaettu materiaalia ja innostettu mukaan toimintaan. • Aktiivikouluille (noin 120 kpl) tiedotettu kahdesti tulevasta istunnosta. • Eduskunnan puhemiehen kirje molemmilla kotimaisilla kielillä kaikille Suomen ja Ahvenmaan yläkouluille. • Ilmoitukset Alliepressissä kahdesti ja kerran Koordinaatin uutiskirjeessä. • Kuntien sivistysjohtajille lähetetty sähköpostiviesti. • Viestinnässä ja markkinoissa hyödynnetty seuraavia tahoja: Osallisuuden vahvistajat –verkosto, Opinkirjon jäsenjärjestöt, Kuntaliitto, OPH:n aiheen kannalta relevantit virkamiehet ja Lapsiasiavaltuutettu. Kukin taho on voinut tiedottaa istunnosta eteenpäin omia kanaviaan hyödyntäen. Volyyymia ei kyetä seuraamaan. • Eduskunta ja alueen kansanedustajat aktivoivat kohdennetusti vaalipiirejä, joista oppilasedustajia oli ollut muihin vaalipiireihin nähden niukemmin. • Nuorten parlamentin blogissa neljä kirjoitusta. • Facebook –sivun tilastot: julkaisuja (sis. myös jaot) 75 kpl, kattavuus 4193, sitoutuneisuus 427, näytöt 61 ja seuraajia yhteensä 161.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kerholaistilaisuuksista koottiin laadullinen osallistujapalaute. Nuorten osallistujien mukaan merkittävin anti on keskustelut toisen nuorten kanssa. Joulukuun kerholaistilaisuudessa työstettiin uuden opetussuunnitelman mukaisia oppimiskokonaisuuksien ideoita, mikä koettiin merkittävänä asiana käydyn palautekeskustelun mukaan. • Mukaan ilmoittautui 154 koulua (suom. + ruot.) • Kerholaistapahtumiin osallistui 105 nuorta ja 30 ohjaajaa. Kouluja oli mukana yhteensä 30. • Nuorten parlamentin -työryhmä toteuttaa jatkuvaa kehittävää itsearviointia, mikä suuntaa tulevien istuntojen järjestelyjä. • Pilottia arvioitiin yhdessä osallistujien kanssa. Pilotti osoitti yläkoulun oppilaiden olevan kiinnostuneita ja kykeneviä osallistumaan oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun.
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Kerholaistilaisuuden fasilitaattorit, 5 kpl, ohjeistettiin kirjallisesti. Tilaisuuden jälkeen toiminta refleктоitiin yhdessä nuorten fasilitaattoreiden kanssa.</p>
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	<p>TK, Nuva, eduskunta, osallistuvat koulut ja kerhot, harjoittelija Yhteistyö kerhojen kanssa seuraavissa kouluissa: Härkävehmaan koulu, Länsimäen koulu, Koivukylän koulu, Kempeleen kirkonkylän yhtenäiskoulu, Padasjoen yhtenäiskoulu, Raumankarin koulu ja Otalammen koulu.</p>

PALVELU/HANKE	KOULU MAAILMAA MUUTTAMASSA –OPETTAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSHANKKEEN MODUULIN KEHITTÄMINEN
Kuvaus	Opettajien täydennyskoulutushanke globaalikasvatuksen edistämiseksi peruskouluissa. Kepan koordinoima usean kansalaisjärjestön yhteinen hanke, jota rahoittaa ulkoasiainministeriö. Yhdistyksen osuutena on tuottaa yhdessä Unicefin ja Rauhankasvatusinstituutin kanssa koulutusmoduuli koulun toimintakulttuurin kehittämiseksi lapsen oikeudet huomioivaksi, jolloin osallisuus, yhdenvertaisuus ja ihmisoikeudet toteutuvat entistä paremmin koulun tasolla.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea koulun toimintakulttuurin muutosta oppilaita osallistavaksi. • Tukea peruskouluikäisten lasten mahdollisuutta aktiiviseen toimijuuteen osana globaalikasvatusta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistuttiin Kepan koordinoimaan hankkeeseen. • Tuotettiin koulun toimintakulttuurin kehittämiseen liittyvä moduuli. • Koulutettiin eri paikkakunnilla opettajia. Osallistuttiin toteuttamaan webinaareja, joilla tuettiin pilottikoulujen vertaiskehittämistä. • Toteutettiin pilotti kolmessa koulussa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuskokonaisuus kokonaisuudessaan edisti nuorisolain tavoitteita ja arvopohjaa huomioimalla lasten ja nuorten kasvun tukemisen aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka huomioivat kulttuurien monimuotoisuuden ja kestävän kehityksen kaikki ulottuvuudet. • Opinkirjon osuus koulun toimintakulttuuria edistävän koulutusmoduulin suunnittelussa kohdentui erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden ja toimijuuden esille tuomiseen koulu yhteisössä.
Nuorten osallistamisen tapa	Pilotin osana Sodankylässä järjestettiin tilaisuus, jossa nuoret olivat mukana kehittämässä koulun / kunnan globaalikasvatusta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Opinkirjon toteuttamia täydennyskoulutuksia on markkinoitu osana muuta toimintaa. • Keva viesti kokonaisuudesta omien viestintäkanaviensa kautta. • Tuotettiin materiaalia Kepan ylläpitämälle koulumaailmaamuuttamaan.fi -sivustolle.
Arviointi	Osallistuttiin Kepan toteuttamaan kehittävää arviointiin. Toimintakulttuuriin liittyvä moduulin osalta arvioinnissa todettiin työn vasta alkaneen. Todettiin myös toimintakulttuuriin vaikuttamisen haasteellisuus. Moduuliryhmän itsereflektoinnissa käytiin läpi hankkeen aikana tuotetut työkalut esim. globaalikasvatuksen tilaa ja tasoa arvioiva nelikenttä, Opinkirjon oppilaskuntamateriaali ja Unicefin tuottama LOS-perustainen koulu yhteisö tarjoavan lähtökohdan toimintakulttuurin kehittämiseksi.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	TK, Keva, Unicef, RKI, Opettajat ilman rajoja -järjestö, muut globaalikasvatusjärjestöt, pilottikoulut (Sodankylä, Kokkola, Seinäjoki)

PALVELU/HANKE	TARINOITA SOLIDAARISUUDESTA – TOIMINTA-ALUEEN LAAJENTAMINEN 2017-2018
Kuvaus	Mediaa hyödyntäen toteutetaan arjen hyviä tekoja lähiympäristössä. Voimautetaan lapsia käsittelemään globaaleja kysymyksiä.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvattaa lasten ja nuorten ymmärrystä globaalista vastuusta ja solidaarisuudesta. • Lisätä lasten ja nuorten mediataitoja ja mediakriittistä ajattelua. • Lisätä opettajien kompetensseja käsitellä globaaleja kysymyksiä. • Saada kouluvierailijat pystymään ohjaamaan vierailuja ammattitaitoisesta ja innostavasti.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitettiin Tarinoita solidaarisuudesta -materiaaleja 5.–6.-luokkalaisille soveltuviksi. • Osallistuttiin etäohjattavan työpajan suunnitteluun. • Pilotoitiin materiaalit lasten ja opettajien kanssa. • Kehitettiin arviointia.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan lähtökohtana on ollut Nuorisolain mukainen arvopohja painottaen erityisesti yhteisvastuuta, kulttuurien moninaisuutta ja kansainvälisyyttä. • Työpajat edistävät nuorempien lasten yhteisöllisyyttä. Työpajat toteutetaan vuoden 2018 aikana Nuorten Akatemian toimesta.
Nuorten osallistamisen tapa	Nuoret osallistuivat pilottien arviointiin.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten Akatemian Note-viestit ja uutiskirjeet • Hyödynnettiin toimijoiden sosiaalisen median kanavia • Lasten tuotoksia julkaistaan vuoden 2018 aikana Nuorten Akatemian YouTube-kanavalla sekä Solidaarisuusteot –sivustolla
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioinnissa hyödynnetään osallistujilta kerättyä palautetta, lasten tuotoksia ja havainnointiin perustuvaa aineistoa. Arviointi tapahtuu vuoden 2018 aikana. • Arvioinnissa toteutetaan SUUNTA-työkalua, joka on laadittu hankkeen alussa. • Toimijat arvioivat hankkeessa suunniteltuja toimenpiteitä ja työnjakoa yhdessä suunnitelmallisesti hankekauden aikana.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Nuorten Akatemian VKG-hankehaku, TK, Metka, Solidaarisuus, Kulkuri, Hämeenlinnan kaupunki

PALVELU/HANKE	VLOGGAAJAKERHOTOIMINNAN ALOITTAMINEN JA KEHITTÄMINEN I (2017-2018)
Kuvaus	Monipuolistetaan yläkoululaisille tarkoitettua koulun kerhotoimintaa. Vloggaaminen ymmärretään harrastuksena ja mahdollisuutena osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun sosiaalista mediaa hyödyntäen.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea nuoria hyödyntämään sosiaalista mediaa hyvän edistämiseen nuorten omista lähtökohdista. • Rohkaista nuoria osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun näiden omissa kanavissa heille luonteenomaisin keinoin. • Nostaa esille nuorten omaa ääntä heille merkityksellisissä asioissa.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistettiin kerhotoimintaa yläkouluissa, nuorisotyössä ja virtuaalisesti. • Rekrytoitiin kerhotoiminnan suunnitteluun, käynnistämiseen ja ohjaamiseen nuoria vloggaajia yhdessä pilottikoulujen kanssa. • Käynnistettiin toiminta kahdella paikkakunnalla. • Kytettiin toiminta osittain Nuorten parlamentti –toimintaan innostamalla vloggaajia tarttumaan nuoria kiinnostaviin ajankohtaisiin aiheisiin. • Järjestettiin vloggaajille koulutus- ja suunnittelutapaaminen Perniössä 7.10.2017. • Aloitettiin kerhotoiminnassa, opetuksessa, nuorisotyössä ja muussa nuorten toiminnassa hyödynnettävissä olevan materiaalin tuottaminen.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten osallisuus toteutuu toiminnan suunnittelussa, jossa nuoret ovat aktiivisesti mukana. • Toiminta edistää nuorten toiveista lähtenyttä harrastustoimintaa koulussa. • Mediakerhotoiminta on yhteisöllistä ja se edistää oppilaiden äänen kuulumista kouluyhteisössä. • Kerhotoiminta edistää oppilaiden mahdollisuutta vaikuttaa opetuksen toteuttamiseen.
Nuorten osallistamisen tapa	Hanke toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Kerhoissa nuoret ovat toimijoita ja osallistuvat kerhon toiminnassa suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottamisessa hyödynnettiin Opinkirjon eri kanavia. • Toiminnan aikana syntyneet vlogit hyödynnetään viestinnässä vuonna 2018.
Arviointi	Arviointi toteutetaan yhdessä kerholaisten ja vloggaajayhteisön kanssa hankkeen päätyttyä keväällä 2018.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	TK, vloggaajayhteisö, Perniön yhtenäiskoulu (Salo), Ritaharjun koulu (Oulu)

PALVELU/HANKE	OSALLISUUDEN VAHVISTAJAT -VERKOSTO
Kuvaus	Järjestöjen välinen vapaamuotoinen verkosto, joka vahvistaa ja voimauttaa järjestöjen työntekijöitä huomioimaan omassa ja järjestönsä toiminnassa lasten ja nuorten osallisuuden.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea lapsi- ja nuorisojärjestöjen lasten osallisuuteen liittyvien toiminta- ja työtapojen vaihtoa vapaamuotoisessa verkostotyössä. • Tukea lasten ja nuorten osallisuuden kehittymistä järjestöissä, koulussa ja yhteiskunnassa. • Pohtia lasten osallisuutta määrittäviä reunaehtoja teoriaan pohjautuen käytännön toimintaan soveltaen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtiin valmistelua yhdessä nuorten kanssa. • Toteutettiin Nuori2017-tapahtumassa toiminnallinen työpaja. • Ylläpidettiin keskustelua lasten osallisuudesta lasten toimintaympäristöissä (koulut, harrastukset, järjestöt). • Valmisteltiin ja toteutettiin yhdessä LSKL:n kanssa LOS-viikon videokampanja. • Toteutettiin kolme kokoontumista. Lisäksi vierailtiin eri järjestöjen luona. • Koottiin ja toteutettiin LOS-videokampanjan raati. • Lahjoitettiin "Maailmankansalaisena Pirkanmaalla" -oppilastöiden kilpailuun palkintoja (Act now (2), Terra (1), Rehti, Reipas, Rehellinen (2), Innopoli (1))
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Verkostossa toteutetaan vertaisoppimista, jotta nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuisivat mahdollisimman laajasti järjestöissä. • LSKL:n videokampanja edisti lasten osallisuutta tarjoamalla lasten viestiä omista oikeuksistaan.
Nuorten osallistamisen tapa	Verkostossa toimivat jäsenet osallistavat nuoria tarvittaessa tiedon tuottamiseen. Verkostossa mukana nuorten johtamia järjestöjä (SLL, Nuva, SOOL).
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Some-kanavista hyödynnettiin Opinkirjon omaa FB-sivua. Verkostoon osallistuneet tahot hyödynsivät omia kanaviaan viestinnässä tarpeen mukaan. Tätä ei seurata erikseen. • LSKL:n videokampanjaan osallistui noin 80 työtä.
Arviointi	Toteutetaan jatkuvaa kehittävää arviointia. Erytysasiantuntija arvioi ja kehitti verkoston toimintaa osana JET-tutkintoaan. Verkoston toimintaa arvioidaan kokoontumisissa. Arvioinnissa on nostettu esille tarve vapaamuotoiseen yhteistyöhön, ammatilliseen keskusteluun, tiedon vaihtoon, menetelmien levittämiseen ja mahdollisesti yhteiseen kouluttamiseen.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	TK, harjoittelija, SLL, Nuori kirkko, KLL, Nuorten Akatemia, Allianssi, FSS, Verso-toiminta, Nuva, PeLa, Settlementiliitto, Plan, Unicef, OAJ, SOOL, LSKL, aluekoordinaattorit ja muut toimijat, joiden fokuksena on myös koulumaailma. Tehtiin LSKL:n videokampanjan osalta yhteistyötä lapsiasiavaltuutetun, Plan lasten hallituksen ja MLL:n koulurauhakampanjaan osallistuneiden nuorten kanssa.

POTENTIAALIT ESIIN

PALVELU/HANKE	HYVÄ TOVERUUS HYMY-TOIMINTA
Kuvaus	Hyvä Toveruus Hymy-toiminta on nuorten sosiaalisia taitoja positiivisella kannustuksella vahvistavaa toimintaa, jossa pääpaino on nuorten vertaispalautteella. Yhteisön keskuudestaan hyvän toveruuden arvoista arvostettu henkilö palkitaan Hymy-veistoksella.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Toimia työkaluna lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen harjoittelussa ja hyvän ilmapiirin luomisessa nuorten sosiaalisissa yhteisöissä. • Ehkäistä kiusaamista. • Edistää toiset positiivisesti huomioivaa vuorovaikutusta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Uudistettiin vuodeksi 2018 Hymy-esite kokonaisuudessaan sisällöllisesti ja visuaalisesti: toiminnan sääntöjä sukupuolineutraloitiin ja niissä korostetaan tapaa toimia yksilönä ominaisuuksien sijaan. Olennaista on, miten toiminnallaan voi vaikuttaa yhteisönsä hyvinvointiin ja saada tästä yhteisöltä positiivista palautetta. Uudet kriteeristöt pohjautuvat Työterveyslaitoksen kanssa tehtyyn sisältötyöhön. • Välitettiin tarvittavat Hymy-veistokset Hymy-toiminnan palkinnoksi.
Nuorisolain arvopohja	Hyvän toveruuden Hymy-toiminnan tavoitteena on Nuorisolain arvopohjan mukaisesti vahvistaa ja tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä kannustaa positiivisen palautteen antamiseen silloin kun aiheita on. Toiminta kohtelee nuoria yhdenvertaisesti. Perusteena on nimenomaan nuoren oman toiminnan tapa ja laatu yhteisössä – ei status ryhmässä, varallisuus, ihonväri tms. Toiminnassa kannustetaan ottamaan yhteistä vastuuta ryhmän hyvinvoinnista riippumatta kulttuuritaustasta.
Nuorten osallistamisen tapa	Hymy-toiminta on nuorten omaa toimintaa, jossa nuoret itse ovat toimijoina ja osallistujina. He itse ratkaisevat, kenelle haluavat antaa tunnustusta toimimisesta ryhmän hyväksi.
Viestintä ja markkinointi	Esitettä jaettiin peruskouluihin, toiseen asteen oppilaitoksiin ja kuntiin keväällä 2017 yhteensä 3 569 kappaletta. Muissa tilaisuuksissa sitä jaettiin lisäksi noin 1 000 kappaletta. Ruotsinkielisiä esitteitä jaettiin 400 kappaletta. Hymy-toimintaan liittyi lukuisia lehtiartikkeleita vuoden 2017 aikana mm. Keskiuomalaisen julkaisu.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Hymy-toimintaan osallistui n. 68 000 lasta (3 400 luokkaa, joissa 20 lasta). • Veistoksia välitettiin 6 844 kappaletta.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Reeta Kauranen, Elli ja Aleks Rintala, Opinkirjon toimisto.

PALVELU/HANKE	TUKOKE-TOIMINTA
Kuvaus	<p>Tutki-Kokeile-Kehitä (TuKoKe) toiminta on pitkäjänteinen tukimuoto lasten tiede- ja teknologiakasvatukselle sekä harrastuksille. TuKoKe koostuu lopputapahtumasta ja ohjauksen tuesta, jota tarjotaan ympäri vuoden. TuKoKe on myös kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin ISEF-, GENIUS- ja EUCYS-kilpailuihin. Lisäksi se tekee kansainvälistä yhteistyötä.</p>
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Edistää ja tukea lasten ja nuorten tiede- ja teknologiaharrastuneisuutta. • Tukea lahjakkaita yksilöitä. • Tukea lasten ja nuorten kiinnostusta tieteisiin ja teknologiaan. • Tehdä kilpailua tunnetuksi lasten ja nuorten keskuudessa (tuetaan kilpailulle asetettuja tavoitteita). • Parantaa toiminnan monipuolisuutta ja laatua tukemalla tiedekasvatustyöstä kiinnostuneita aikuisia ja parantamalla opettajien valmiuksia ohjata kilpailutöitä. • Antaa nuorille mahdollisuus luoda kansainvälisiä kontakteja kehittämällä kansainvälistä yhteistyötä. • Tuoda esille tiedekasvatuksen mahdollisuudet monikulttuurisuuden vahvistajana. • Lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia tutkielman tekoon monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhtenä osana ja lukion teemaopinnoissa. • Tuoda esille tutkielman tärkeys laaja-alaisen osaamisen taitojen kehittämisessä. • Pitää yllä kansainvälisiä yhteistyökontakteja.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestettiin kilpailu ja kilpailun lopputapahtuma, johon kutsuttiin 70 lasta ja nuorta. Lisäksi toimintaan koulun/päiväkodin tasolla arvioidaan osallistuneen vähintään 1 000 lasta ja nuorta. • Suomalaisten nuorten projektit osallistuivat EUCYS, ISEF ja GENIUS Olympiad -kilpailuihin. • Järjestettiin opettajille opintomatka EUCYS-kilpailun vierailupäivään. • Tarjottiin III sarjan finalisteille mahdollisuus osallistua lukiolaisten seminaariin Poska Academyyn Tartossa. • Järjestettiin Tutki-Kokeile-Kehitä-infoja ja työpajoja lapsille ja nuorille, opettajille sekä opettajaksi opiskeleville. • Kehitettiin ja tuotettiin koulutusmateriaali lukion teemaopintoihin. • Kehitettiin töiden palautusjärjestelmää • Suunniteltiin ja julkaistiin uudet kotisivut

Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan tavoitteena oli rohkaista lapsia ja nuoria pitkäjänteiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tutkielmia tehdessään he oppivat löytämään vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja kehittämään ratkaisuja ongelmiin. He oppivat itsenäistä työskentelyä, kriittistä ajattelua sekä omien ajatusten perustelua. • Toiminta tarjosi mahdollisuuden harrastaa tiedettä ja teknologiaa. • TuKoKe kannusti monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. • TuKoKe-kilpailuun saivat osallistua kaikki alle 21-vuotiaat. Monet lukiolaisista osallistujista olivat kansainvälisistä kouluista tai suorittavat IB-tutkintoa. TuKoKe oli kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin EUCYS, ISEF ja GEINUS Olympiad tiedekilpailuihin. Ruth Lappalainen saavutti toisen sijan GENIUS Olympiadissa. • TuKoKe-kilpailutöissä arvioitiin sitä, mikä kyseisen työn merkitys on yhteiskunnalle. Töissä arvioitiin myös tutkimuksen eettisiä näkökulmia.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten antama palaute huomioitiin toiminnan kehittämisessä. Nuoret osallistuivat TuKoKe neuvottelukunnan työhön. Toimintaan ja lopputapahtumaan osallistuvat olivat alle 21-vuotiaita. Kilpailussa aiempina vuosina menestyneitä oli mukana työpajoissa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailun lopputapahtuman viestinnän yhteydessä tuotettiin artikkeleita, valokuvia ja videoita. • Pitkin vuotta julkaistiin toimintaan liittyviä artikkeleita TEK-verkkolehdessä. • Toiminnan viestintä: FB, julisteet, kotisivut, vinkkivihot, kurssimateriaalit • FB-sivuilla oli julkaisuja 82 kpl, joilla oli yhteensä 82 535 näyttökertaa, 5004 klikkausta ja 2748 reaktiota. Seuraajia sivuilla oli 375 henkilöä. • Kilpailua esiteltiin Educa 2017 -messuilla ja muissa alueellisissa ja valtakunnallisissa tapahtumissa. • Luotiin uudet kotisivut, joita markkinoitiin FB-sivuilla ja yhteistyötahoille sähköpostitse. • Mainostettiin kilpailua yhteistyötahojen viestintäkanavilla.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutöiden määrää kasvoi 9 % (164 työtä). • Palkintosumma oli yhteensä 15 700 euroa (palkittiin 34 työtä). • Lopputapahtumassa jaettiin 13 erikoispalkintoa. • Nuoret menestyivät kansainvälisissä kilpailuissa: Erikoispalkinto ISEF kilpailussa (mukana 3 projektia), palkintosija GENIUS Olympiadissa (mukana 1 projekti), erikoispalkinto EUCYS-kilpailussa (mukana 2 projektia). • Koottiin palautetta infoista, lopputapahtumasta ja kansainvälisistä kilpailuista, jonka perusteella kehitetään toimintaa ensi vuodelle.

Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvottelukunta, vapaaehtoisuuteen perustuva neuvottelukunta kokoontui kerran. • Arvioitsijat: eri alojen asiantuntijoita mm. professoreita ja tutkijoita, 64 henkeä. Heillä oli arvioitilomake, jonka perusteella antoivat palautteen kilpailutyöstä. Tarvittaessa yhteys JV tai TEK. • Tuomarit: lopputapahtumassa tuomareina eri tahojen edustajia. Tuomaristojen sihteereinä ja tukena toimivat JV ja TEK. • Helpperit: lopputapahtumassa oli vapaaehtoisia alle 29-vuotiaita nuoria 4 henkeä. He saivat ohjeistuksen etukäteen ja olivat tapahtumassa tukena.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	JV, Tekniikan Akateemiset TEK, Tekniikan museo, LUMA Suomi, opettajien ainejärjestöt, TuKoKe neuvottelukunta

PALVELU/HANKE	YRITYS HYVÄ -KILPAILU
Kuvaus	Yritys Hyvä kannustaa lapsia ja nuoria luovaan ajatteluprosessiin, omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä yritteliäisyyteen ja yrittämiseen.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Innostaa lapsia ja nuoria pohtimaan yrittäjyyden ja yritteliäisyyden merkitystä omassa elämässään ja yhteisössään. • Tarjota lapsille ja nuorille kanava tuottaa yrittäjyyden erilaisia ilmentymiä. • Kehittää yrittäjyyttä tukevaa menetelmällistä osaamista koulussa. • Vaikuttaa yrittäjyyskasvatukseen edistämiseen. • Jakaa tietoa työelämästä, yrittäjyydestä ja yrittäjyyskasvatuksesta. • Kehittää kilpailuun elementtejä yhdessä nuorten kanssa.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailua järjestettiin neljässä sarjassa: esi- ja alkuopetus, 3.–6. luokat, 7.–9. luokat ja toinen aste. • Osallistettiin nuoria kilpailutöiden esiraadituksessa. • Kehitettiin sähköinen kilpailutöiden palautus- ja arviointijärjestelmä <i>osallistuopinkirjo.fi</i>. • Kehitettiin loppukilpailun esiraati- ja kilpailulautakunnan työskentelyä. • Järjestettiin lopputapahtuma Helsingin yliopiston Minerva-torilla. • Lähetettiin sarjan 4 voittajatyö kansainväliseen Genius Olympiad -kilpailuun Oswegoon (NY). Anna Kuronen sai kilpailussa kunniamaininnan luovan kirjoittamisen sarjassa esityksellään ja kirjoituksellaan. • Kehitettiin uusia kilpailutehtäviä (2018) yhdessä nuorten ja opettajien kanssa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutehtävät tarjosivat mahdollisuuksia lasten ja nuorten osallistumiseen ja vaikuttamiseen lähiyhteisössään sekä toimintaan kansalaisyhteiskunnassa: osallistuneissa kilpailutöissä oli muutettu ideoita sellaiseksi toiminnaksi, joka tuotti sosiaalista, kulttuurista, yhteiskunnallista tai taloudellista arvoa. • Kilpailutehtävät tukivat yhteisöllisyyden kehittymistä: kilpailutehtävissä kannustettiin yhdessä ideoimiseen ja tekemiseen.

	<p>Yhdessä tehtyjä kilpailutöitä, isoja ja pieniä projekteja, lähetettiin loppukilpailuun lähes 200 kpl.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lopputapahtuma oli palkituille hieno yhteinen tilaisuus, jossa omaa osaamista ja saavutuksia sai esitellä kilpakumppaneilleen. • Kilpailuun saivat osallistua kaikki esiopetusikäisistä aina toisen asteen opiskelijoihin saakka osana koulutyötä tai vapaa-ajalla yksin tai yhdessä.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset ja nuoret toteuttivat kilpailutyöt itse omien vahvuksiensa pohjalta yksin tai ryhmässä, opettajan ohjauksessa tai omatoimisesti. • Yhteistyö Suomen Lukiolaisten ja Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto Sakki ry:n kanssa aloitettiin: nuoret olivat mukana arvioimassa kilpailutöitä ja valitsemassa voittajaehdokkaita.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Yritys Hyvä-sivujen tiedotus • Uutiset Opinkirjon etusivulla • Blogi-kirjoitus • Kilpailuaineiston 2017 esitteen postitus kouluille ja jako koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa • Kilpailuaineiston esitteen, yhteensä 35 000 kpl, jako koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa: Educa 2017 –messut, Oppimisen Fiesta, alueelliset koulutustapahtumat, NOPE-koulutukset • Tiedotteet yhteistyökumppaneiden tiedotuskanavilla • Yritys Hyvä -infot Yrityskylän opettajakoulutuksissa ja Yrityskylävierailuilla • Opettajien suoramarkkinointi, sähköpostiviestintä • Lehdistö tiedote voittajista ja lopputapahtumasta • Kilpailuaineiston 2018 esitteen postitus kouluille ja jako koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa • Ilmoitus Opettaja-lehdessä, Kleio-lehdessä, Virke-lehdessä, Luokanopettaja-lehdessä ja Lastentarhanopettaja-lehdessä (kilpailun 2018 markkinointi), yhteislevikki 151 400 • Perustettiin Facebook-tili 10.4.2017: 47 julkaisua, 9744 tykkäystä, 780 klikkausta, 265 reaktiota (kommentit ja jaot) • Perustettiin Instagram-tili 10.4.2017: 51 julkaisua, 106 seuraajaa • Perustettiin Twitter-tili 9.11.2017: 20 twiittiä, 30 seuraajaa
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Loppukilpailuun lähetettiin 510 työtä 1 230 lapselta ja nuorelta. Kilpailutöiden määrä laski edellisvuoteen verrattuna. Opettajilta saadun palautteen mukaan uuden opetussuunnitelman haltuunotto verotti osallistumasta kilpailuun. • Uusi palautus- ja arviointijärjestelmä sai erinomaista palautetta, vaikka kyseessä oli vasta pilottivuosi. Järjestelmää kehitettiin pitkin kevättä saatujen palautteiden perusteella. Kiitosta sai erityisesti arviointijärjestelmä, joka helpottaa

	<p>arviointien tekemistä ja mahdollistaa arviointien antamisen etänä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lopputapahtumaan Helsinkiin osallistui yhteensä noin 250 kilpailijaa, töiden ohjaajaa, tukijoukkoja ja vierailijoita. Lopputapahtuma oli erittäin onnistunut messutapahtuma, jossa kävi ensimmäistä kertaa myös vierailijaluokkia tutustumassa voittajatöihin. Loppukilpailun järjestelyt saivat kiittävää palautetta. • Genius Olympiad -kilpailukokemus oli myönteinen ja sen pohjalta kehitettiin uusia tehtäviä sarjaan 4.
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Osa kilpailijoiden ohjaajista toimi vapaaehtois pohjalta. • Osa kilpailijoista osallistui kilpailuun vapaa-ajallaan tekemällään työllä.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Yksityisyrittäjien säätiö, kilpailuvaliokunta, työvaliokunta, ÄOL, TAT, YES ja alueelliset YES-keskukset, HYOL, SURE, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Nuori Yrittäjyys, Yrittäjän päivän säätiö, Suomen Luokanopettajat, Helsingin yliopisto, Suomen Lukiolaisten Liitto, SAKKI, yrittäjyyttä tukevat tahot

PALVELU/HANKE	POPUP-KOULU / POPUP SCHOOL
Kuvaus	PopUp-koulu on hauska ja yhteisöllinen tapahtuma, jossa opettamaan pääsevät lapset ja nuoret, kotiväki ja lähialueen muut lasten ja nuorten parissa toimivat tahot, kuten järjestöt, seurat ja nuorisotoimi. Toimintamalli on oppijoiden osaamista ja osallisuutta hyödyntävä pedagoginen menetelmä, joka laajenee koulun tai kaupunginosan oppimiskarnevaaliksi.
Tavoitteet	<p>PopUp-koulu on työpajapäivä, jonka tavoitteena on</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentaa yhteisöllistä toimintakulttuuria. • Luoda lasten ja nuorten ympärille avoin oppiva yhteisö. • Rikastaa koulun yhteistyötä kotien ja lähialueen toimijoiden kanssa. • Tukea lasten ja nuorten oman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. • Osallistaa lapsia ja nuoria taitojen jakamisessa ja kehittämisessä.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Levitettiin vertaisoppimisen mallia, PopUp-koulu, pitämällä infoja ja koulutuksia. • Ylläpidettiin verkkopalvelua. • Jatkokehittiin verkkopalvelua saadun palautteen avulla. • Aloitettiin verkkopalvelun kääntäminen englanniksi. • Kannustettiin hyödyntämään palvelua myös opettajien täydennyskoulutuksessa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Lähtökohtana on monialainen yhteistyö, joka lisää yhteistä tekemistä ja yhteisöllisyyttä koulun ja lähiympäristön välillä. • Lapset ja nuoret saivat mahdollisuuden tuoda omaa osaamistaan esille. Osaaminen oli esim. harrastuksissa opittua. • PopUp-koulussa kaikilla oli mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua koulupäivän suunnitteluun.

	<ul style="list-style-type: none"> • Pajan pitäjät saivat toimia itsenäisesti ja oppivat uusia näkökulmia yhteisössä toimimisesta. • Päivän aikana osallistujat oppivat uusia asioita, jotka saattoivat tarjota kipinän aiheeseen. • Toimintamallia toteutettiin maanlaajuisella maksuttomalla verkkotyökalulla, jonka käyttöön kaikilla oli mahdollisuus.
Nuorten osallistamisen tapa	PopUp-koulu osallisti lapsia ja nuoria vahvasti: lapset ja nuoret ideoivat itse työpajoja, joissa he opettivat hallitsemiaan tietoja ja taitoja muille. Lapset ja nuoret tekivät koulupäivästä omannäköisensä: koulut täyttyivät sellaisesta toiminnasta, joka oli heidän itsensä ehdottamaa ja toteuttamaa. Lapset ja nuoret muokkasivat omasta koulupäivästään juuri sellaisen kuin itse halusivat, valitsemallaan itselleen sellaiset työpajat, joihin halusivat osallistua.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin ja jalkautettiin alueellisesti, yhteistyötahoja hyödyntäen. • Esittelyä tehtiin mm. Opinkirjon FB-sivuolla, Educa-messuilla ja alueellisilla koulutuspäivillä.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteensä 125 tapahtumaa, 95 700 istuntoa, 41 300 käyttäjää ja 620 000 sivun katselukertaa. • Kerättiin käyttäjäpalautetta palvelun kehittämiseksi. • Verkkotyökalun käyttö laajentunut myös opettajien täydennyskoulutusten organisoinnin välineenä (VESO:t ja KIKY-päivät).
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Mm. vanhempainyhdistykset, jotka järjestivät koulupäiviä • Vanhemmat ja muut vapaaehtoiset pajanpitäjät <p>Tukea tarjottiin tarjoamalla yhteystiedot ja tarkat ohjeet tapahtuman järjestämiselle. Vapaaehtoisten pajanpitäjien tukena toimivat myös tapahtuman järjestäjät.</p>
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, JV, aluekoordinaattorit, palvelutuottaja, OAJ, pedagogiset järjestöt

OPETTAJANKOULUTUS

PALVELU/HANKE	MOKKI: Muotoilulla monialaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä (2017-2018)
Kuvaus	MOKKI: Muotoilulla monialaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä on Opetushallituksen rahoittama täydennyskoulutus opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Koulutus on pitkäkestoinen (1,5 vuotta) ja se toteutetaan neljälle koulutusryhmälle (yht. 80 hlöä) kolmella paikkakunnalla: Helsingissä (2 koulutusta), Tampereella ja Oulussa. Koulutuksessa on neljä lähiopetuspäivää, verkkotyöskentelyä, monialaisen oppimiskokonaisuuden toteutus koululla ja Designmuseolla loppuseminaari, joka on avoin kaikille muotoilukasvatuksesta kiinnostuneille. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Designmuseon kanssa. Yhteistyössä ovat mukana myös Teollisuustaitteen Liitto Ornamo, Museokeskus Vapriikki (Tampere) ja Museokeskus Luuppi (Oulu).
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Innostaa opettajia hyödyntämään muotoilua osana eri oppiaineiden opetusta; muotoiluajattelu kehittää uudenlaista ideoiden syntymistä, ongelmanratkaisukykyä, empatiaa ja se korostaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. • Tarjota ideoita, inspiraatiota, työskentelymenetelmiä, tukea suunnitteluun ja askelmerkit oman koulun monialaisen oppimiskokonaisuuden valmisteluun. • Antaa opettajille välineitä kehittää oppilaiden laaja-alaisen osaamisen taitoja, itse-, vertais- ja ryhmäarviointitaitoja sekä toteuttaa jatkuvaa arviointia osana muotoiluprosessia. • Tukea 40 monialaisen oppimiskokonaisuuden suunnittelua, toteutusta ja arviointia eri puolin Suomea eri asteilla. • Tarjota ammattimuotoilijoiden vierailuja koulukseen osallistuvien opettajien kouluille. • Innostaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen, mm. museoiden. • Tarjota vertaistukea opettajille osana koulutusta. • Tuottaa maksuton verkkomateriaali muotoiluprosessin ja monialaisen oppimiskokonaisuuden itsenäiseen toteuttamiseen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta ja vastaanotettiin ilmoittautumiset koulutuskokonaisuuksiin. • Suunniteltiin koulutussisällöt ja kehitettiin koulutusmateriaalit. • Toteutettiin neljälle koulutusryhmälle lähiopetuspäivät 1 ja 2. • Ohjattiin verkkotyöskentelyä (oppimistehtävät, moksuisuunnitelmien sparraus). • Kutsuttiin ammattimuotoilijoita toteuttamaan kouluvierailuita hankkeen puitteissa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat käyttivät osallistavia menetelmiä muotoilun monialaisessa oppimiskokonaisuudessa; muotoiluprosessi lähti liikkeelle oppilaiden ihmyksestä ja mielenkiinnon kohteista, eteni oppilaiden toiveiden ja päätösten mukaisesti ja jatkuvaa arviointia tehtiin pitkin prosessia myös oppilaiden toimesta. • Opettajat käyttivät muotoiluun liittyvää yhteiskehittämistä, jossa tarvittiin yhteistyö- ja vaikuttamistaitoja ja joka kehitti

	<p>yhteisöllisyyttä, kun saavutettiin pitkäjänteisen työskentelyn tuloksena yhteinen lopputulos.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapset ja nuoret oppivat huomioimaan muotoiluprosessin aikana muotoilun 6 X E: eettisyyttä, ekologisuutta, esteettisyyttä, ekonomisuutta, ergonomisuutta ja emotionaalisuutta.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> Palvelumuotoilussa oppilaat siirtyivät käyttäjistä palvelutuottajien ja kehittäjien rooliin. He pääsivät aidosti kehittämään ympäristöään paremmin toimivaksi. Muotoiluprosessissa lähtökohtana olivat empatia sekä oppilaiden havainnot, tutkiminen, kekseliäisyys ja kokeilut. Työskentelyn aikana opittiin vaikuttamisen mahdollisuuksia: opittiin tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille, neuvottelemaan esimerkiksi opettajakunnan, rehtorin tai muiden päättävien elimien kanssa tarpeista ja toteutuksesta sekä saadaa kokemuksia osallisuudesta. Lapset ja nuoret kehittivät muotoiluprosessin myötä kouluun paremmin toimivaksi mm. parantamalla viihtyvyyttä koulun sisä- tai ulkotiloissa, kehittämällä kouluruokailua, jne.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> Markkinoitiin koulutusta PopUp-koulussa, Twitterissä, Facebookissa sekä sähköpostitse kuntien opetustoimille, kouluille ja opettajille. Koulutuskuulumisia kerrottiin Twitterissä ja Facebookissa.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> Jokaisen lähiopetuspäivän jälkeen kerättiin koulutettavilta palaute. Palaute on ollut erinomaista: tiedollinen anti ja konkreettiset materiaalit, vertaiskeskustelut, suunnittelupohjat ja mielenkiintoiset ja vaihtelevat työtavat ovat keränneet kiitosta. Yhteisiin keskusteluihin toivottiin lisää aikaa. Seurattiin verkkotyöskentelyn aktiivisuutta, oppimistehtävien suorittamista ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista kouluilla. Osa mokeista on toteutunut kouluilla, suurin osa toteutuu vasta kevätlukukaudella 2018. Oppimistehtäviä on suoritettu tavoitteiden mukaisesti: opettajat ovat tunnollisia. Koulutuksen loppuksi toteutetaan Opetushallituksen kokoava palautekysely, keväällä 2018.
Vapaaehtoiset toimijat	Muotoilun monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa on mukana myös vapaaehtoisesti toimivia vanhempia ja muotoilijoita.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Designmuseo, Ornamo, muotoilijat, Luuppi, Vapriikki

PALVELU/HANKE	IHMISOIKEUDET HALTUUN! (2017-2018)
Kuvaus	Rehtoreitten ja opettajien täydennyskoulutushanke oppilaiden ja opiskelijoiden toimijuuden ja osallisuuden lisäämiseen koulujen toimintakulttuurissa.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea opettajia havaitsemaan oppilaiden osallisuuden mahdollisuudet. • Tukea koulun toimintakulttuurin muutosta oppilaita osallistavaksi. • Tukea lasten ja nuorten mahdollisuutta aktiiviseen toimijuuteen koulu yhteisössä.
Toimenpiteet	Haettiin yhteistyössä Haaga-Helian, Jyväskylän yliopiston, Oulun ammattikorkeakoulun, Ihmisoikeusliiton ja Me itse ry:n kanssa Opetushallituksen täydennyskoulutusrahoitusta. Aloitettiin Opinkirjon koulutusosuuden suunnittelu. Kouluttaminen toteutetaan vuoden 2018 aikana.
Nuorisolain arvopohja	Ihmisoikeuskasvatus, osallisuus ja aktiivinen toimijuus ovat koulutuskokonaisuuden ytimessä.
Nuorten osallistamisen tapa	Opinkirjon vastuulla olevaan osuuteen kutsutaan nuoria mukaan kouluttamaan osallistujia. Koulutusosio toteutuu vuonna 2018.
Viestintä ja markkinointi	Haaga-Helia vastaa viestinnästä ja markkinoinnista
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutetaan jatkuvaa kehittävää arviointia. • Osallistujilta kootaan palautteet.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	TK, yhteistyö Haaga-Helian, Jyväskylän yliopiston ja Oulun ammattikorkeakoulun kanssa

PALVELU/HANKE	MOKKI 1: Matka palvelumuotoiluun – opas opettajalle
Kuvaus	Painettu opas opettajille monialaisen oppimiskokonaisuuden (MOKKI) toteuttamiseen palvelumuotoilun teemasta.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tuottaa yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa painettu opettajan opas ensimmäiseen MOKKI-kirjaan. • Tarjota sisältöä monialaiseen oppimiskokonaisuuteen. • Tukea opettajia oppilaiden ongelmanratkaisukykyjen kehittämisessä avaamalla muotoilun ammattilaisten käyttämää muotoiluprosessia. • Tarjota palvelumuotoilun menetelmiä opettajien käyttöön oppilaiden osallistamiseksi. • Antaa keinoja kehittää koulua paremmin toimivaksi oppilaiden kanssa yhdessä.
Toimenpiteet	Tuotettiin yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa painettu ja sähköinen opettajanopas ajankohtaisesta palvelumuotoilun teemasta.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelumuotoiluprosessi toteutetaan yhdessä oppilaiden kanssa. Kohteena ovat koulun yhteiset toimintamuodot tai -käytännöt. Prosessi osallistaa parhaillaan koko kouluyhteisön kotiväkeä myöten, ja parantunut kokemus koulusta heijastuu myönteisesti yhteisöön. • Yhdessä kehitetty lisää omistajuutta. • Palvelumuotoilussa kaikkien ideat, ajatukset ja keksinnöt ovat samanarvoisia ja materiaali painottaa tätä pitkin matkaa.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelumuotoilussa oppilaat siirtyvät käyttäjistä palvelutuottajien ja kehittäjien rooliin. He pääsevät aidosti kehittämään ympäristöään paremmin toimivaksi. • Muotoiluprosessissa lähtökohtana ovat empatia sekä oppilaiden havainnot, tutkiminen, kekseliäisyys ja kokeilut. • Työskentelyn aikana opitaan vaikuttamisen mahdollisuuksia: opitaan tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille, neuvottelemaan esimerkiksi opettajakunnan, rehtorin tai muiden päättävien elinten kanssa tarpeista ja toteutuksesta sekä saadaa kokemuksia osallisuudesta. • Lapset ja nuoret kehittävät muotoiluprosessin myötä kouluun paremmin toimivaksi mm. parantamalla viihtyvyyttä koulun sisä- tai ulkotiloissa, kehittämällä kouluruokailua, jne.
Viestintä ja markkinointi	Julkistettiin Educa-messuilla ja markkinoitiin kotisivuilla, Twitterissä, Facebookissa, Nope- ja muissa koulutuksissa, messuilla ja opettajapäivillä.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjasta saatiin myönteistä palautetta pitkin vuotta ja ensimmäinen painos 2000 kpl jaettiin loppuun jo syksyn aikana. Kirjasta otettiin toinen painos 2000 kpl. • Kouluissa on toteutettu monialaisia oppimiskokonaisuuksia kirjan pohjalta.
Vastuuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Laura Euro, Hanna Kapanen, Designmuseo, Ornamo

PALVELU/HANKE	MOKKI 2: Tervetuloa matkalle kaupunkiin! – opas opettajalle
Kuvaus	Opettajanopas monialaisen oppimiskokonaisuuden (MOKKI) toteuttamiseen rakennetun ympäristön teemasta (käsikirjoitus).
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tuottaa yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa käsikirjoitus arkkitehtuuriin liittyvään MOKKI-kirjasarjaan testattujen toimintamallien pohjalta. • Tarjota sisältöä monialaiseen oppimiskokonaisuuteen. • Kannustaa oppilasta vahvistamaan ympäristösuhdettaan, syventämään ympäristönlukutaitoaan ja innostumaan rakennetun ympäristön kehitykseen vaikuttamisesta. • Kartuttaa oppilaiden suunnitteluosaamista, ongelmanratkaisukykyä ja luovuutta.
Toimenpiteet	Tuotettiin käsikirjoitus opettajan oppaalle, joka perustuu syksyllä 2017 testattuihin toimintamalleihin, joissa nuoret osallistuivat ympäristön suunnitteluun osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustumalla oman ympäristön kehitykseen ja oppimalla ymmärtämään arkkitehtuurin ilmiöitä oppilaan kulttuurinen kompetenssi kasvaa. • Onnistuneen osallistumisen edellytys on valveutunut ja vaikuttamisesta kiinnostunut kansalainen. Asuminen ja liikenne tuottavat merkittävän osan yksilön hiilijalanjäljestä. Siksi ekologinen ajattelu on arkkitehtuurissa ja maankäytön suunnittelussa keskeistä. Hyvin suunniteltu ympäristö tukee kestävää kehitystä myös sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Kestävän kehityksen kysymyksiä liittäminen rakennettuun ympäristöön konkretisoi ilmastonmuutoksen haasteita ja ratkaisuja oppilaille. • Prosessien hallitseminen ja ongelmanratkaisukyky ovat yhä merkittävämpiä taitoja niin opiskelu- kuin työmaailmassa. Tutkimalla, analysoimalla ja ideoimalla opitaan luovaa ajattelua.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret pääsivät ottamaan kantaa aitoihin ja ajankohtaisiin suunnittelukysymyksiin, joita kaupungeissa kehitettiin oikeasti. • Kaupunkisuunnittelijat osallistuivat opetukseen kertomalla omasta työstään ja suunnittelukohteesta luokille sekä antamalla palautetta nuorten ideoista. • Kaikissa kaupungeissa nuorten töistä järjestettiin näyttely, jossa myös laaja yleisö pääsi tutustumaan nuorten ajatuksiin ja kokemuksiin.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Eeva Astala, Karhulan koulu (Kotka), Kesämäen koulu (Lappeenranta), Porolahden koulu (Helsinki)

PALVELU/HANKE	MOKKI 3: 6XE - tuotemuotoilua! – opas opettajalle
Kuvaus	Opettajanopas monialaisen oppimiskokonaisuuden (MOKKI) toteuttamiseen tuotemuotoilun äärellä (käsikirjoitus).
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tuottaa yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa käsikirjoitus tuotemuotoiluun keskittyvään MOKKI-kirjasarjaan Skidiakatemiassa testattujen toimintamallien pohjalta. • Tuoda muotoilun menetelmät osaksi koulutyötä: tuottaa opetusmateriaalia, jota opettajat voivat hyödyntää omassa opetuksessaan ja soveltaa eri oppiaineisiin. • Mahdollistaa eri oppiaineiden integroinnin luontevasti ja tarjota sateenvarjon monialaisen ja ilmiölähtöisen oppimisen tavoitteisiin. • Perehdyttää oppilaat ympäristömyönteiseen ajatteluun ja samalla herättää heidän omat "keksijän aivonsa" toimintaan. • Opettaa ongelmanratkaisutaitoja, mutta pedagogisesti tärkeää on myös tiimityön ja vuorovaikutustaitojen opettaminen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Haettiin ja palkattiin sopivat ammattimuotoilijat menetelmien kehittäjiksi. • Tuotettiin käsikirjoitusta opettajan oppaalle, joka perustuu Skidiakatemiassa testattuihin toimintamalleihin ja MOKKI-täydennyskoulutukseen tuotettuihin koulutusmateriaaleihin.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustuttaa lapset ja nuoret muotoilun 6 x E: esteettisyyteen, empatiaan, ekologisuuteen, ekonomisuuteen, ergonomisuuteen ja eettisyyteen (kestävä kehitys, ympäristön kunnioittaminen, yhteisvastuu). • Herättää lapset ja nuoret huomaamaan esineympäristönsä ja antaa valmiuksia vaikuttaa sekä kuluttajina että tuottajina. • Antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia työskennellä yhdessä kehittäen ja vuorovaikutuksessa lähiympäristönsä kanssa. • Tarjoaa lapsille ja nuorille menetelmiä ongelmanratkaisuun ja tilaisuuksia vaikuttamiseen.
Nuorten osallistamisen tapa	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset ja nuoret pääsevät kehittymään tiedostaviksi kuluttajiksi ja näin vaikuttaa yhteiseen tulevaisuuteen. • Lapset ja nuoret ovat muotoiluprosessin keskiössä ja alkuvoima, ja prosessi etenee heidän työskentelynsä mukaan – opettaja on vain ohjaajan ja tukijan roolissa.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Hanna Kapanen (Designmuseo), Silvia Di Iorio (Skidiakatemia), Natalia Ritari (tuotemuotoilija)

Toimintasuunnitelmaan oli lisäksi kirjattu hankkeita, joiden toteutuminen oli ehdollista ja riippuvaista myönteisistä rahoituspäätöksistä. Rahoitusta ei saatu seuraaviin hankkeisiin, joten niitä ei toteutettu:

- Koulutuskokonaisuus Yks, kaks, toimimaan!
- Luovat ongelmanratkaisutavat käytännössä -intensiivikurssi
- Luovana. Tulevaisuus ja työelämätaitojen kansainvälinen kehittämishanke
- Maailma haltuun vaikuttamalla. Lukio-TET
- Pilotti. Löydä siipesi, lähde lentoon.
- SomeMust
- Ilmiöt haltuun -vihkojulkaisut
- MEDIAMUOTOILUA LAPSILLE JA NUORILLE - opas mediamuotoiluun

TOIMISTO JA HALLINTO

Jäsenjärjestöt

Yhdistyksen jäsenjärjestöjä ovat

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Finlands Svenska Lärarförbund rf
- Koululiikuntaliitto KLL ry
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- Opetus- ja Sivistystoimen asiantuntijat OPSIA ry
- Suomen Harjoittelukoulujen opettajat ry
- Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- Suomen Luokanopettajat ry
- Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Sydkustens landskapsförbund rf.

Lisäksi Opetushallituksella on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa.

Yhdistyksen työryhmät

Yhdistyksellä oli kaksi työryhmää: puheenjohtajisto ja henkilöstötyöryhmä/palkkaustyöryhmä. Palkkaustyöryhmä lakkautettiin toukokuun hallituksen kokouksessa ja tilalle perustettiin henkilöstötyöryhmä. Työryhmät valmistelevat esityksiä hallituksen päätettäväksi.

Puheenjohtajisto tukee toiminnanjohtajaa operatiivisissa asioissa, strategisessa suunnittelussa sekä valmistelee yleiseen hallintoon liittyviä asioita ja yksittäisten työntekijöiden henkilöstöasioita. Henkilöstötyöryhmä valmistelee koko henkilöstöä koskevia henkilöstöasioita.

Vuosikokous ja hallitus

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 28.3.2017. Hallitus kokoontui neljä kertaa toimintavuoden aikana.

Arkisto

Vuonna 2016 alkanut Opinkirjon arkiston järjestäminen saatiin päätökseen. Järjestettyjä asiakirjoja on vuodesta 1943 alkaen.

Henkilöstöohjelman toteutussuunnitelma

Järjestöllä on henkilöstöohjelma. Toimintavuonna sitä toteutettiin mm. seuraavasti:

A) Työhyvinvointi:

- Työsuhteissa tarjottiin lounasetu.
- Ennaltaehkäisevään terveyteen panostettiin.
- Varattiin resurssia työterveyspsykologin apuun (esim. työnohjaus), mutta resurssia ei käytetty.
- Henkilöstöllä oli virkistystoimintaa (mm. pikkujoulut).

B) Työkyky:

- Työpisteiden ergonomisiin ratkaisuihin panostettiin hankkimalla sähköpöytiä.
- Henkilöstöä kannustettiin jakamalla liikunta- ja kulttuuriseteleitä.
- Kesän alussa järjestettiin liikuntapäivä (juoksua ja pilatesta) ja joulukuussa uintikoulu. Liikuntapäivien yhteydessä pidettiin vapaaehtoiset cooper-testit (juoksu ja uinti).

C) Henkilöstön koulutus:

Henkilöstölle järjestettiin tarvittaessa lyhyt- tai pitkäkestoista koulutusta kehityskeskusteluissa ja toimiston yhteisissä tapaamisissa esiin nousseiden tarpeiden sekä mahdollisten työn sisältöjen muuttumisen takia. Toimintavuonna koko henkilöstö osallistui hätäensiapukurssille (4h).

D) Henkilöstöstrategia

Toimintavuoden loppupuolella aloitettiin henkilöstöstrategian luominen.

- Henkilöstö keskusteli aiheesta useammassa tiimipalaverissa ja piti erillisen henkilöstövisiopalaverin.
- Henkilöstötyöryhmä kokoontui aiheesta kaksi kertaa.
- Jari Koskinen, Alternative Futures, piti kaksi luento-workshopia aiheina tulevaisuuden osaamistarpeen kartoitus, VUCA ja jatkuva oppiminen.

Yhdistyksellä on luottamusvaltuutettu ja työsuojeluvaltuutettu. Työnantaja on järjestäytynyt Palvelualojen työnantajat PALTA ry -liittoon.

TOIMINTASUUNNITELMASSA MAINITUT LYHENTEET

EUCYS	=	European Union Contest for Young Scientists
FSS	=	Finlands Svenska Skolungdomsförbund rf
HYOL	=	Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto ry
ISEF	=	The Intel International Science and Engineering Fair
KLL	=	Koululiikuntaliitto ry
MLL	=	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
LSKL	=	Lastensuojelun Keskusliitto ry
Nuva	=	Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry
OAJ	=	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
OKM	=	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OPH	=	Opetushallitus
PeLa	=	Pelastakaa Lapset ry
RKI	=	Rauhankasvatusinstituutti
SAKKI	=	Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
SLL	=	Suomen Lukiolaisten Liitto
SOOL	=	Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry
STM	=	Sosiaali- ja terveysministeriö
SURE	=	Suomen Rehtorit ry
TAT	=	Taloudellinen tiedotustoimisto
TEK	=	Tekniikan akateemiset TEK ry
ÄOL	=	Äidinkielen opettajain liitto ry